

Sygn. akt III AUa 1700/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Monika Kowalska
Sędziowie:	SSA Iwona Łuka-Kliszcz (spr.) SSA Marta Fidzińska - Juszcak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Monika Ziarko

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **S. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 października 2012 r. sygn. akt V U 956/12

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kielcach.

Sygn. akt III AUa 1700/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 października 2012 r. Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną przez **S. K.** decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 31 lipca 2012 r. i przyznał wnioskodawcy emeryturę od czerwca 2012 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca **S. K.**, ur. (...), w dniu 12 lipca 2012 r. złożył wniosek o emeryturę. Nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego i nie jest zatrudniony w ramach stosunku pracy.

W okresie od 3 listopada 1973 r. do 30 kwietnia 1975 r. wnioskodawca był zatrudniony w Spółdzielni Pracy (...) w K. na stanowisku kierowcy. Powyższy okres zatrudnienia potwierdził były pracodawca w świadectwie pracy z dnia

27 czerwca 1975 r. w tym czasie wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy był kierowcą samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony marki S..

W okresie od 1 maja 1975 r. do 1 października 1990 r. w Państwowym Ośrodku (...) w S. na stanowisku kierowcy. W tym czasie wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał obowiązki kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony na samochodach marki; S.,K. iG.. Były pracodawca w dniu 31 października 1990 r. potwierdził powyższy okres zatrudnienia świadectwem pracy.

Na podstawie niekwestionowanych wyjaśnień wnioskodawcy oraz dokumentów zalegających w aktach organu rentowego, Sąd uwzględnił okres pracy wnioskodawcy przypadający przed dniem 1 stycznia 1999 r. wynoszący 29 lat, 6 miesięcy i 29 dni łącznego stażu pracy, w tym ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W tym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy przyjął, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie, gdyż wnioskodawca spełnia szczególne warunki określone w art. 184 ust. 1, art. 27 i 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227) oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r. Nr 8 poz. 43). W szczególności S. K. ukończył 60 lat i legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, do którego należało zaliczyć sporne okresy pracy, mimo tego że wnioskodawca nie przedłożył świadectw pracy w szczególnych warunkach. Byli pracodawcy wskazali jednak w wystawionych świadectwach pracy, że wnioskodawca wykonywał prace kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności 3,5 tony. Zatem odwołanie zasługuje na uwzględnienie, bowiem prawo do wcześniejszej emerytury wnioskodawcy przysługuje.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. zaskarżając go w całości i zarzucił naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227) w zw. z § 1 oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r. Nr 8 poz. 43) oraz art. 129 ustawy emerytalnej, a nadto naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelujący podniósł m.in., że Sąd Okręgowy nie przeprowadził wszechstronnego postępowania dowodowego, ograniczając się jedynie do dopuszczenia dowodu z akt organu rentowego oraz bardzo pobieżnego wysłuchania wnioskodawcy na okoliczność pracy w szczególnych warunkach, nie przeprowadzając dowodów z zeznań świadków. W uzasadnieniu Sądu brak jest ustaleń jakie dowody przemawiają za przyjęciem, że wnioskodawca wykonywał prace w szczególnych warunkach, a dysponując analogicznym materiałem dowodowym jak apelujący w postępowaniu administracyjnym, dokonał całkiem odmiennej interpretacji. W ocenie apelującego niekompletny materiał dowodowy nie pozwala na uznanie za udowodnione twierdzeń wnioskodawcy. Zaskarżony wyrok został także wydany z naruszeniem zasad określonych w art. 116 ust. 1 i art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, ponieważ Sąd przyznał wnioskodawcy emeryturę począwszy od czerwca 2012 r., podczas gdy wniosek o emeryturę został złożony w dniu 12 lipca 2012 r. Zdaniem organu rentowego wobec podniesionych zarzutów uznać należy, iż S. K. nie spełnił przesłanek określonych w art. 184 oraz art. 129 ustawy emerytalnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie istotną dla rozstrzygnięcia kwestią pozostaje, czy praca wykonywana przez S. K. w okresach od 3 listopada 1973 r. do 30 kwietnia 1975 r. w Spółdzielni Pracy (...) w K. i od dnia 1 maja 1975 r. do 31 października 1990 r. w charakterze kierowcy była pracą świadczoną stale i w pełnym wymiarze czasu w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1987 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.),

a w konsekwencji czy wnioskodawca osiągnął wymagany powołanym rozporządzeniem staż pracy uprawniający do emerytury w obniżonym wieku w trybie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227)..

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39 poz. 353 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., a będącym pracownikami, o których jest mowa w ust. 2–3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym, niż określony w art. 27 pkt 1 tej ustawy. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Natomiast przepis art. 32 ust. 4 powołanej ustawy stanowi, że wiek emerytalny, rodzaje prac, stanowisk oraz warunki, na podstawie których przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Pod pojęciem przepisów dotychczasowych należy rozumieć przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 póź. 43 ze zm.). Zgodnie z przepisem § 4 ust. 1 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wskazaną w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący dla kobiet 55 lat i dla mężczyzn 60 lat, jak też posiada wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy poza sporem pozostaje kwestia, że wnioskodawca S. K. spełnia zarówno warunek wieku, gdyż 60 lat ukończył w dniu (...), jak i wymaganego ogólnego okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego ponad 25 lat.

Sąd pierwszej instancji poczynił ustalenia, że sporne okresy zatrudnienia wnioskodawcy były pracą wykonywaną w warunkach szczególnych w rozumieniu cytowanych wyżej przepisów, lecz w ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy nie wyjaśnił pozostawiając poza swą oceną okoliczności faktyczne, stanowiące przesłanki zastosowania normy prawa materialnego, mającej służyć za podstawę rozstrzygnięcia. Sąd zaniechał bowiem zbadania wszystkich okoliczności dotyczących spornego zatrudnienia wnioskodawcy, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje materialnoprawna przesłanka przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury, a zaskarżona w sprawie decyzja organu rentowego nie jest prawidłowa.

Podkreślić należy, że zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Słusznie jednak kwestionuje apelujący dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia w zakresie pracy wnioskodawcy w spornym okresie w szczególnych warunkach jedynie na podstawie lakonicznych wyjaśnień wnioskodawcy, z pominięciem zeznań świadków, dowodów z dokumentów, w tym akt osobowych.

Jak trafnie również zarzuca apelacja w aktach brak jest także wymaganych przepisami powołanego rozporządzenia, świadectw wykonywania prac w szczególnych warunkach, a Sąd pierwszej instancji przyznając fakt, że byli pracodawcy nie wystawili wnioskodawcy świadectw pracy w szczególnych warunkach, nie zajął w tej kwestii stanowiska, opierając się wyłącznie na świadectwach pracy potwierdzających fakt jego zatrudnienia. Zauważyć jednak należy, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowany jest pogląd, że w postępowaniu odwoławczym przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne są także inne środki dowodowe niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy – np. przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków – na okoliczność ustalenia zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. uchwały SN z dnia 10 marca

1984 r. III UZP 6/84, LEX nr14625, z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84, LEX nr 14630 oraz z dnia 27 maja 1985 r. sygn. akt III UZP 5/85, LEX nr 14635). W przedmiotowej sprawie Sąd pierwszej instancji nie dokonał jednak żadnych ustaleń na okoliczność, czy zachowała się jakakolwiek dokumentacja pracownicza ze spornych okresów, jak również bnie przeprowadził dowodu z zeznań świadków.

W tym stanie rzeczy należy stwierdzić, że ocena materiału dowodnego zgromadzonego w sprawie, dokonana przez Sąd Okręgowy, nie została poprzedzona, zgodnie z wymogiem art. 233 §1 k.p.c. wszechstronnym rozważeniem całokształtu zebranego materiału. Zebrane przez Sąd pierwszej instancji dowody nie są wystarczające dla rozstrzygnięcia istoty sprawy – wyjaśnienia charakteru spornych okresów zatrudnienia, albowiem nie stanowią spójnego i precyzyjnego opisu co do tego, jaką rzeczywiście pracę wykonywał wnioskodawca w ramach spornych okresów zatrudnienia i w jakim rozmiarze, odnosząc się przy tym nie tylko do samego faktu zatrudnienia, lecz do wszystkich cech tej pracy, które warunkują uznanie, iż była ona wykonywane stale i w odpowiednim wymiarze czasu w warunkach szczególnych. Innymi słowy, zebrany materiał dowodowy nie wyczerpuje wszystkich mogących się nasunąć wątpliwości z związku ze spornymi okresami zatrudnienia, co w konsekwencji widoczne jest w ustaleniach Sądu Okręgowego. Dlatego też dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne, poczynione w oparciu o zebrane dowody nie były wystarczające dla rozstrzygnięcia. Na podstawie dowodów, którymi dysponował Sąd pierwszej instancji nie sposób dokonać precyzyjnie niezbędnych ustaleń, czy stanowiska, na których wnioskodawca był zatrudniony we wskazanych zakładach pracy w spornych okresach należą do stanowisk o znacznym stopniu uciążliwości w wykazie pośród stanowisk uprawniających do emerytury w obniżonym wieku. W tych okolicznościach stwierdzić należy, że rozstrzygnięcie istoty sprawy w dalszym ciągu wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, zwłaszcza, że Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu wyroku, uchybiającym treści art. 328 § 2 k.p.c. nie wytłumaczył motywów rozstrzygnięcia w taki sposób, by mogła zostać oceniona jego prawidłowość (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r., II UK 51/11 – LEX nr. 1111013, czy też wyroki Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28 sierpnia 2012 r., III AUa384/12 – LEX nr. 1216269 oraz Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 8 marca 2012 r., czy też ACa 141/12 – LEX nr. 1211551).

Rzeczą Sądu pierwszej instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy będzie zatem dokonanie wnikliwych ustaleń odnośnie faktu i charakteru wykonywania przez S. K. pracy w spornych okresach, kładąc przy tym nacisk na przesłanki – leżące zarówno po stronie wnioskodawcy jak i jego zakładu pracy – warunkujące uznanie zatrudnienia, jako wykonywanego w warunkach szczególnych, o jakich wyżej była mowa. W szczególności cechy tego zatrudnienia, związane z jego świadczeniem, dolegliwości i inne warunki jakie mu towarzyszyły, a także wymiar pracy i czynności jakie należały do wnioskodawcy w ramach jego obowiązków pracowniczych oraz czy i jaki wykaz stanowisk pracy zaliczanych do prac wykonywanych w warunkach szczególnych obowiązywał w tym zakresie w każdym ze spornych okresów zatrudnienia na danym stanowisku pracy. W tym celu Sąd pierwszej instancji winien m.in. zwrócić się do wszystkich byłych zakładów pracy wnioskodawcy o udostępnienie wszelkiej dokumentacji pracowniczej dotyczącej spornych okresów zatrudnienia oraz zobowiązanie wnioskodawcy do przedłożenia oświadczenia świadka o którym mowa w odwołaniu, a którego brak w aktach i przeprowadzenie dowodu z jego zeznań na okoliczność świadczonej przez wnioskodawcę pracy w warunkach szczególnych. Po szczegółowo i wnikliwie przeprowadzonym postępowaniu dowodowym do Sądu pierwszej instancji będzie należało ustalenie, czy praca wykonywana przez wnioskodawcę w każdym ze spornych okresów może być zakwalifikowana, jako należąca do danego działu i pozycji załącznika do rozporządzenia określającego prace wykonywane w warunkach szczególnych, a dokonana ocena znajdzie odzwierciedlenie w uzasadnieniu rozstrzygnięcia, sporządzonego w oparciu o treść art. 328 § 2 k.p.c.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny w oparciu o powołane przepisy, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. orzekł jak w sentencji.